

ROYAUME DE BELGIQUE

KONINKRIJK BELGIE

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 5 mai 1999, d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté royal "modifiant les articles 21 et 22 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 relatif à la publicité des actes et documents des sociétés et des entreprises", a donné le 28 juin 1999 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 5 mei 1999 door de Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot wijziging van de artikelen 21 en 22 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 op de openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen en ondernemingen", heeft op 28 juni 1999 het volgende advies gegeven :

Compte tenu du moment où le présent avis est donné, le Conseil d'Etat attire l'attention sur le fait qu'en raison de la démission du Gouvernement, la compétence de celui-ci se trouve limitée à l'expédition des affaires courantes. Le présent avis est toutefois donné sans qu'il soit examiné si le projet relève bien de la compétence ainsi limitée, la section de législation n'ayant pas connaissance de l'ensemble des éléments de fait que le Gouvernement peut prendre en considération lorsqu'il doit apprécier la nécessité d'arrêter ou de modifier des dispositions réglementaires.

Observation générale

Dans le rapport au Roi, l'auteur du texte en projet met l'accent sur les faiblesses du système actuel de microfilms et souligne notamment :

- "- la difficulté de stockage et de manipulation d'une collection sans cesse plus volumineuse de microfilms;
- l'impossibilité d'exploiter les comptes annuels reproduits sur les microfilms au moyen de logiciels bureautiques."

Des difficultés du même ordre apparaissent a fortiori lors de l'utilisation d'un support papier.

.../...

Le même rapport au Roi justifie le choix de la diffusion des comptes annuels au moyen d'un support numérique optique, le cédérom, notamment au motif que cette solution faciliterait pour les abonnés

"... l'accès aux informations contenues dans les comptes et leur retraitement dans le cadre d'applications bureautiques couramment répandues."

Le Conseil d'Etat s'interroge sur la rédaction de l'article 1er, 1°, du projet (article 21, alinéa 1er, 2°, en projet) qui semble exclure la délivrance d'un cédérom ou d'un autre support magnétique

"... lorsque la demande porte sur un ou plusieurs documents relatifs à des personnes morales individuellement désignées."

Quelque important que soit le volume des documents imprimés sur papier qui auront été sollicités par le demandeur, celui-ci ne pourra pas, dans cette hypothèse, bénéficier des progrès technologiques apportés par les applications bureautiques, sauf à acquérir l'intégralité de la collection. Le Conseil d'Etat n'aperçoit pas la raison d'une telle disproportion.

Examen du texte

Intitulé

L'intitulé d'un texte législatif ou réglementaire doit permettre sa recherche et son classement. Il n'ap-

.../...

paraît pas utile d'allonger l'intitulé en citant les articles que l'on se propose de modifier.

Mieux vaut écrire :

"Arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 25 novembre 1991 ...".

Préambule

Alinéa 1er

L'arrêté en projet trouve son fondement légal dans l'article 177bis des lois sur les sociétés commerciales, coordonnées le 30 novembre 1935. Cet alinéa serait mieux rédigé comme suit :

"Vu les lois sur les sociétés commerciales, coordonnées le 30 novembre 1935, notamment l'article 177bis inséré par la loi du 24 mars 1978 et modifié par la loi du 18 juillet 1991;".

Alinéa 2

Il est préférable de rédiger cet alinéa comme suit :

"Vu l'arrêté royal du 25 novembre 1991 relatif à la publicité des actes et documents des sociétés et des

.../...

entreprises, notamment l'article 21 modifié par l'arrêté royal du 11 janvier 1993 et l'article 22;".

Dispositif

Article 1er

1. L'article 177bis des lois coordonnées sur les sociétés commerciales qui contient la base légale du projet attribue trois pouvoirs au Roi.

Les modifications apportées par l'article 1er, 1° et 2°, du projet répondent à la première attribution de pouvoir de cet article 177bis, et celles de l'article 2, à la deuxième.

La troisième attribution de pouvoir confie au Roi le soin de déterminer la forme de l'ensemble des documents dont le texte légal prévoit la distribution sans frais aux greffes des tribunaux de commerce.

Cette mission est remplie par la première phrase de l'article 21, alinéa 5, (devenant l'alinéa 4) du texte en projet. Mais elle est vidée de sa substance par la deuxième phrase du même alinéa, qui permet au Ministre de la Justice d'habiliter la Banque nationale à fournir aux greffes copie des documents

"... sur tout autre support ou par tout autre canal de diffusion, pour autant que l'intégrité et la conformité des copies aux documents originaux déposés soient garanties."

.../...

Il n'est pas permis au Roi de transmettre à un ministre l'essentiel de l'attribution de pouvoir qu'il a reçue du législateur.

La deuxième phrase de l'article 21, alinéa 5, en projet est dépourvue de base légale et doit être omise. Au besoin si la nécessité l'exige, il convient de procéder à la modification souhaitée par voie d'un nouvel arrêté royal.

2. Dans la phrase liminaire, il y a lieu de préciser que l'article 21 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 relatif à la publicité des actes et documents des sociétés et des entreprises a été modifié par l'arrêté royal du 11 janvier 1993.

3. Au 1°, mieux vaut omettre les mots "du présent arrêté". La même remarque vaut pour le 4°.

4. A l'article 21, alinéa 1er, le début du 2° a été mal traduit. Mieux vaut écrire : "documents imprimés sur papier ..." (1).

5. En finale de l'article 21, alinéa 6 (devenant l'alinéa 5) du projet, il convient de supprimer les mots "du présent arrêté".

(1) Voir article 22, 2°, en projet.

Article 2

Dans la phrase introductive, il y a lieu d'omettre également les mots "du présent arrêté".

Observations finales

1. Pour assurer une concordance avec l'arrêté du 25 novembre 1991 précité, il convient d'écrire "Banque nationale de Belgique".

2. Le texte néerlandais du projet est susceptible d'amélioration. A titre d'exemple, certaines observations à ce sujet sont faites dans la version néerlandaise du présent avis.

Rekening houdend met het tijdstip waarop dit advies gegeven wordt, vestigt de Raad van State de aandacht op het feit dat, wegens het ontslag van de Regering, de bevoegdheid van deze laatste beperkt is tot het afhandelen van de lopende zaken. Dit advies wordt evenwel gegeven zonder dat wordt nagegaan of dit ontwerp in die beperkte bevoegdheid kan worden ingepast, aangezien de afdeling wetgeving geen kennis heeft van het geheel van de feitelijke gegevens welke de Regering in aanmerking kan nemen als zij te oordelen heeft of het vaststellen of wijzigen van een verordening noodzakelijk is.

Algemene opmerking

De steller van de ontworpen tekst benadrukt in het verslag aan de Koning de zwakke punten van het huidige systeem, waarbij van microfilms gebruik wordt gemaakt, en stelt in dat verband onder andere het volgende :

- "- het is moeilijk geworden om de steeds grotere verzameling van microfilms op te slaan en te beheren;
- jaarrekeningen die op microfilm staan kunnen niet geëxploiteerd worden met kantoorprogrammatuur;".

Soortgelijke moeilijkheden doen zich a fortiori voor bij het gebruik van een versie op papier.

In het verslag aan de Koning wordt de keuze van een optische digitale informatiedrager of cd-rom voor de verspreiding van de jaarrekeningen uitgelegd door te stellen dat deze oplossing het mogelijk zou maken de toegang van de abonnees

.../...

"... tot de informatie van de rekeningen en de verwerking ervan in het kader van algemeen verspreide kantoorprogrammatuur te vergemakkelijken."

De Raad van State heeft bedenkingen bij de redactie van artikel 1, 1°, van het ontwerp (ontworpen artikel 21, eerste lid, 2°), dat de afgifte van een cd-rom of een andere digitale informatiedrager lijkt uit te sluiten.

"... wanneer de aanvraag betrekking heeft op één of meerdere stukken van individueel aangeduide rechtspersonen". Ongeacht het volume van de afschriften op papier waar de aanvrager om verzocht heeft, kan die zich in dat geval de technologische vooruitgang op het gebied van de kantoorprogrammatuur niet ten nutte maken, tenzij hij de collectie in haar geheel aanschafft. De Raad van State ziet de reden niet in van zulk een wanverhouding.

Onderzoek van de tekst

Opschrift

Een wettekst of verordeningstekst moet kunnen worden opgezocht en geklasseerd op basis van het opschrift ervan. Het is onnodig het opschrift langer te maken door de artikelen te citeren die men beoogt te wijzigen.

Men schrijve beter :

"Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 november 1991 ...".

.../...

Aanhef

Eerste lid

Het ontworpen besluit ontleent zijn rechtsgrond aan artikel 177bis van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935. Dat lid zou beter als volgt worden gesteld :

"Gelet op de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, inzonderheid op artikel 177bis, ingevoegd bij de wet van 24 maart 1978 en gewijzigd bij de wet van 18 juli 1991;"

Tweede lid

Dit lid zou beter als volgt worden gesteld :

"Gelet op het koninklijk besluit van 25 november 1991 op de openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen en ondernemingen, inzonderheid op artikel 21, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 11 januari 1993, en op artikel 22;"

Dispositief

Artikel 1

1. Artikel 177bis van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, dat de rechtsgrond oplevert voor het ontwerp, verleent de Koning drie bevoegdheden.

.../...

De wijzigingen die door artikel 1, 1° en 2°, van het ontwerp worden aangebracht passen in de eerste bevoegdheidstoewijzing door dat artikel 177bis, en de wijzigingen voorgesteld in artikel 2 passen in de tweede bevoegdheidstoewijzing.

Met de derde bevoegdheidstoewijzing wordt het aan de Koning overgelaten de vorm te bepalen van alle stukken die volgens de wettekst kosteloos bezorgd worden aan de griffies van de rechtbanken van koophandel.

Die bevoegdheid ligt besloten in de eerste zin van artikel 21, vijfde lid, (dat het vierde lid wordt) van de ontworpen tekst. Zij wordt echter uitgehold door de tweede zin van datzelfde lid, die de Minister van Justitie de mogelijkheid verleent om de Nationale Bank ertoe te machtigen aan de griffies een afschrift van de stukken te bezorgen

"... op om het even welke andere drager of langs om het even welk verspreidingskanaal (...), voor zover de integriteit en de conformiteit van die afschriften met de origineel neergelegde stukken zijn gewaarborgd."

Het is de Koning niet toegestaan om het kernbestanddeel van een bevoegdheidstoewijzing die Hem door de wetgever is verleend aan een minister door te geven.

De tweede zin van het ontworpen artikel 21, vijfde lid, is verstoken van enige rechtsgrond en behoort te vervallen. Desnoods kan bij een nieuw koninklijk besluit degewenste wijziging worden aangebracht.

.../...

2. In de inleidende zin behoort te worden verduidelijkt dat artikel 21 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 op de openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen en ondernemingen gewijzigd is bij koninklijk besluit van 11 januari 1993.

3. In onderdeel 1° behoren de woorden "van dit besluit" te vervallen. Dezelfde opmerking geldt voor onderdeel 4°.

4. Het begin van artikel 21, eerste lid, 2°, is slecht gesteld. Men schrijve beter : "Op papier afgedrukte stukken ..." (1).

5. Aan het eind van artikel 21, zesde lid (dat het vijfde lid wordt), van het ontwerp behoren de woorden "van dit besluit" te vervallen.

Artikel 2

In de inleidende zin behoren eveneens de woorden "van dit besluit" te vervallen.

(1) Zie het ontworpen artikel 22, 2°.

Slotopmerkingen

1. Met het oog op de overeenstemming met het voornoemde besluit van 25 november 1991 behoort in de Franse lezing van het ontwerp "Banque nationale de Belgique" te worden geschreven.

2. De Nederlandse tekst van het ontwerp is voor verbetering vatbaar. Zo schrijve men, onder voorbehoud van de hierboven gemaakte opmerkingen, in het ontworpen artikel 21, eerste lid, "in de vorm van" in plaats van "onder de vorm van". In onderdeel 2° van diezelfde bepaling schrijve men "op papier afgedrukte stukken, op basis van de voormelde cd-roms, wanneer de aanvraag betrekking heeft op een of meer stukken met betrekking tot individueel aangeduide rechtspersonen".

La chambre était composée de

Messieurs
de Heren

Y. KREINS,

P. LIENARDY,
P. QUERTAINMONT,

P. GOTHOT,

J. van COMPERNOLLE,

Madame
Mevrouw

B. VIGNERON,

De kamer was samengesteld uit

conseiller d'Etat, président,
staatsraad, voorzitter,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

assesseurs de la
section de législation,
assessoren van de
afdeling wetgeving,

greffier assumé,
toegevoegd griffier.

M. G. PIQUET, premier auditeur honoraire au Conseil d'Etat, a été appelé en consultation, en application de l'article 82 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973.

De H. G. PIQUET, ere-eerste auditeur bij de Raad van State, is bij toepassing van artikel 82 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State van 12 januari 1973 ter raadpleging opgeroepen.

Le rapport a été présenté par M. J. REGNIER, premier auditeur chef de section. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. P. BROUWERS, référendaire.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. REGNIER, eerste auditeur afdelingshoofd. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. P. BROUWERS, referendaris.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. LIENARDY.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. P. LIENARDY.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

B. VIGNERON

Y. KREINS